

NAV Gedragscode <concept voor ALV 8 maart 2022>

Regels voor integere beroepsuitoefening en omgang met de voedingswetenschap

Inleiding

- Integriteit van wetenschappelijk handelen is essentieel voor de kwaliteit van de wetenschap en het vertrouwen daarin. De voedingswetenschap is een zeer complex veld dat gegevens moet leveren voor het oplossen van belangrijke vraagstukken met betrekking tot de volksgezondheid. De voedingswetenschap kenmerkt zich door een sterk interdisciplinair karakter. De beroepsuitoefening van de voedingswetenschap beperkt zich niet tot de uitvoering en rapportage van wetenschappelijk onderzoek, maar richt zich voor een groot deel ook op voedingsonderwijs en de interpretatie, communicatie en implementatie van het onderzoek in de praktijk.
- De NAV stelt zich ten doel om de kwaliteit en integriteit van de voedingswetenschap te bewaken en te bevorderen. Daarom heeft de NAV een gedragscode opgesteld. Hierin wordt integriteit gezien als het handhaven van professionele sociale en ethische normen en waarden in de beroepsuitoefening, waarbij druk van buitenaf en persoonlijke belangen geen afbreuk mogen doen aan de eerlijkheid en betrouwbaarheid.
- Uitgangspunt van deze NAV gedragscode is dat leden —los van de maatschappelijke sector waarin zij actief zijn— bij de beroepsuitoefening uitgaan van dezelfde normen en waarden van wetenschappelijk handelen. De gedragscode wijst op verantwoordelijkheden van de leden en de NAV als organisatie ten aanzien van integere beroepsuitoefening en geeft richtlijnen en procedures voor het aankaarten en oplossen van integriteitstekwesties, het herkennen en bespreekbaar maken van ethische dilemma's en het stellen van grenzen met indien nodig gepaste maatregelen.
- De NAV gedragscode is gebaseerd op de principes van wetenschappelijke integriteit zoals die zijn verwoord in de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit <https://www.universiteitenvannederland.nl/files/documenten/Nederlandse%20gedragscode%20wetenschappelijke%20integriteit%202018.pdf> en andere gedragscodes met betrekking tot integriteit en ethische aspecten van de beroepsuitoefening in de wetenschap zoals genoemd (zie bijlage A).
- Bij aanvaarding van het lidmaatschap wordt de NAV gedragscode onderschreven en is elk lid hieraan gehouden.

Artikel 1: Verantwoordelijkheden van NAV leden

Leden van de NAV verrichten hun werkzaamheden volgens de algemeen geldende gedragsregels in de wetenschapsbeoefening en onderschrijven de principes van integere wetenschap: *onafhankelijkheid, zorgvuldigheid, transparantie, eerlijkheid en verantwoordelijkheid* (Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit, bijlage A). Zij hanteren bij hun beroepsuitoefening de volgende uitgangspunten:

- Leden van de NAV zijn alert op het handhaven van de integriteit van voedingsonderzoek, -onderwijs en communicatie over voeding en gezondheid naar het publiek.
- NAV leden zijn zich bewust van hun verantwoordelijkheid voor een goede reputatie van de voedingswetenschap en zij erkennen hun verantwoordelijkheid voor het uitdragen van betrouwbare en evenwichtige informatie in (voedings)onderwijs en publieke communicatie. Persoonlijke belangen en commerciële of politieke belangen van de organisatie waarbinnen men werkzaam is of van de opdrachtgever mogen geen afbreuk doen aan de principes van integere wetenschap.
- De overwegingen die ten grondslag liggen aan de vertaalslag van resultaten van voedingsonderzoek naar praktische toepassingen en beleidskeuzes moeten helder en toetsbaar zijn. Daarbij is het van belang alert te zijn op impliciete druk om een wetenschappelijk standpunt door andere belangen te laten beïnvloeden.
- NAV leden worden geacht om elkaar aan te spreken bij het signaleren van mogelijke inbreuk van de principes van integriteit en andere zaken die niet in overeenstemming zijn met de NAV gedragscode.
- NAV leden zijn transparant over hun mogelijke belangen in verband met de beroepsuitoefening en verklaren deze in hun profiel op de NAV website (Bijlage B). Bij publicaties en communicatie over voedingswetenschap zijn NAV leden gehouden aan de -richtlijnen voor het verklaren van affiliatie(s), nevenwerkzaamheden, en andere belangen.
- Standpunten in externe communicatie en bij informatievoorziening naar het publiek dienen te worden gebaseerd op de wetenschappelijke consensus zoals gehanteerd in de voedingsaanbevelingen van nationale en internationale gezondheidsautoriteiten (Gezondheidsraad, EFSA, WHO). Indien een standpunt van de consensus afwijkt dan dient dit in de communicatie duidelijk te worden gemaakt.

Artikel 2: Verantwoordelijkheden van de NAV als vereniging

- De NAV is verantwoordelijk voor een toegankelijke en duidelijke procedure om integriteitskwesties aan te kaarten en af te handelen, zoals beschreven in Bijlage C.
- Indien een NAV-lid bij zijn/haar beroepsuitoefening in conflict dreigt te komen met de gedragscode of dat bij andere leden meent te constateren, dan kan een beroep worden gedaan op een door het bestuur te benoemen commissie Integriteitszaken en/of vertrouwenspersonen.
- De Commissie voor Integriteitszaken en/of vertrouwenspersonen dienen als klankbord voor leden aangaande integriteitskwesties en zijn met het bestuur verantwoordelijk voor duidelijke en toegankelijke procedures om integriteitskwesties aan te kaarten en af te handelen.
- De geraadpleegde personen betrachten geheimhouding van de problematiek die aan hen wordt voorgelegd, tenzij het betreffende NAV-lid aangeeft hier geen behoefte aan te hebben.

- De Commissie Integriteitszaken en/of vertrouwenspersonen rapporteren tenminste éénmaal per jaar aan het NAV bestuur hoeveel mensen van hun diensten gebruik gemaakt hebben en in hoofdlijnen hoe deze zaken zijn verlopen. Dit dient te geschieden op een zodanige wijze dat de identiteit van de betrokkenen daaruit niet kan worden afgeleid.

Artikel 3: Bindend karakter van de Gedragscode

- Leden van de NAV onderschrijven de NAV-Gedragscode en verplichten zich om elkaar aan te spreken op het naleven ervan.
- Bij een klacht jegens een NAV lid aangaande de regels van de Gedragscode wordt hoor en wederhoor toegepast en stelt het bestuur zo nodig gedragsveranderingen voor.
- Wanneer een NAV-lid zich aantoonbaar niet houdt aan de Gedragscode kan het NAV bestuur een schorsing van het lidmaatschap opleggen en in het uiterste geval het lidmaatschap ontzeggen met inachtneming van de in artikel 6 van de statuten vermelde procedure.

Artikel 4: Evaluatie en aanpassing van de Gedragscode

- Voor het evalueren van de gedragscode benoemt het NAV bestuur een tijdelijke Evaluatiecommissie bestaande uit tenminste drie en ten hoogste vijf NAV leden, onder voorzitterschap van een NAV bestuurslid, waarbij ook externe personen kunnen worden geraadpleegd. De in artikel 2 bedoelde leden van de integriteitscommissie en vertrouwenspersonen kunnen geen deel uitmaken van deze evaluatiecommissie.
- De Evaluatiecommissie vraagt eens per vijf jaar aan de NAV-leden hun ervaringen met de gedragscode en integriteitskwesaties —desgewenst vertrouwelijk— aan de commissie kenbaar te maken. Op basis hiervan doet de Evaluatiecommissie voorstellen aan het bestuur voor aanpassing van de gedragscode.

Artikel 5: Ingangsdatum

- Deze gedragscode treedt in werking op de datum wanneer een besluit daartoe wordt genomen door de Algemene Ledenvergadering van de NAV.

Bijlages

Bijlage A: Gedragscodes voor integere wetenschapsbeoefening

Bijlage B: Richtlijnen en criteria voor het verklaren van mogelijke belangen

Bijlage C: Procedure voor het aankaarten en afhandelen van integriteitskwesaties

Bijlage A. Gedragscodes voor integere wetenschapsbeoefening

Voor academische voedingsonderzoekers is een aantal relevante gedragscodes beschikbaar: zie onderstaande websites.

- Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit 2018
<https://www.universiteitenvannederland.nl/files/documenten/Nederlandse%20gedragscode%20wetenschappelijke%20integriteit%202018.pdf>
- Code Goed Gedrag en Code Goed Gebruik van de Federatie van Medisch Wetenschappelijke Verenigingen FMWV, goedgekeurd door het College Bescherming Persoonsgegevens: www.fmwv.nl of www.cbpreb.nl/downloads_gedragscodes/gedr_FMWV.pdf?refer=true&theme=purple. Zie ook COREON (Commissie Regelgeving van Onderzoek): <http://www.fmwv.nl/coreon/coreon.html>.
- ALLEA European Code of Conduct for Research Integrity <http://www.allea.org/wp-content/uploads/2017/05/ALLEA-European-Code-of-Conduct-for-Research-Integrity-2017.pdf>
- FAIR principles <https://www.go-fair.org/fair-principles/>
- EU-project SOPs4RI Standard Operating Procedures for Research Integrity Sops4ri.eu

Bijlage B. Richtlijnen voor het vermelden van belangen

Van leden wordt verwacht dat ze een volledige belangenverklaring in hun profiel op de website plaatsen en actueel houden. Dat kan eventueel met een link naar een ander persoonlijk profiel waarin een belangenverklaring is opgenomen.

ALGEMEEN

- Vermeld alles dat door anderen als belangenverstremming zou kunnen worden gezien in verband met je activiteiten als voedingswetenschapper
- Denk naast onderzoek en onderwijs aan zaken die te maken hebben met communicatie, zorgverlening, productie, verkoop, eigendomsrechten en vrijwillige maatschappelijke activiteiten op het gebied van voedsel, voeding en gezondheid
- Bij twijfel: wel vermelden is gemakkelijker dan later moeten uitleggen waarom dit niet is gedaan

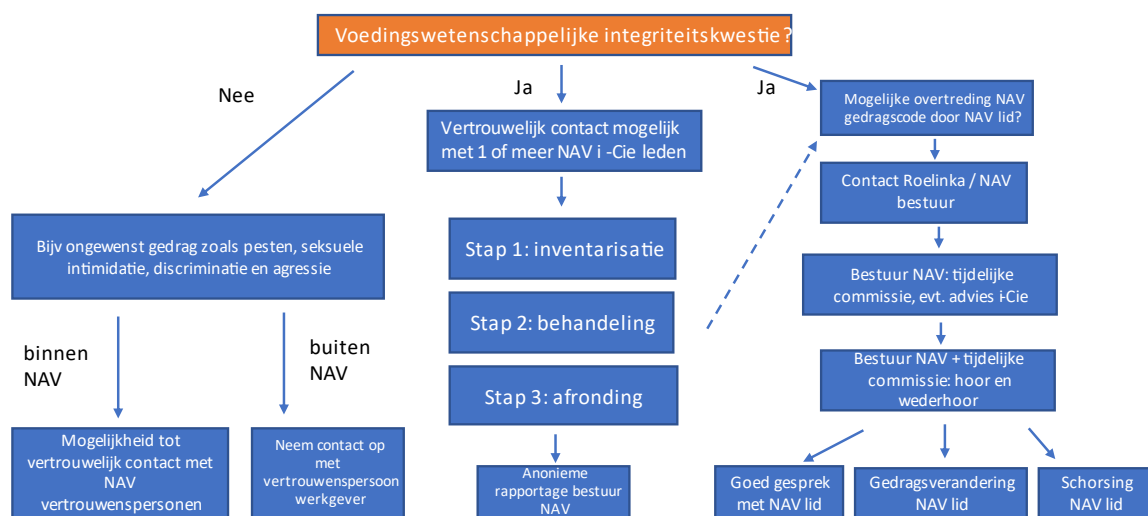
RICHTLIJN EN CRITERIA VOOR HET OPSTELLEN VAN DE BELANGENVERKLARING

1. Inkomen. *Relevante bronnen van regelmatige verdiensten zoals werkgever, eigen onderneming, royalty's*
2. Onderzoeksgelden of -middelen. *Financiële of 'in kind' (kennis, materiaal) bijdragen aan je projecten in (minimaal) de laatste 5 jaar. ZZP'ers met veel opdrachten kunnen dit eventueel samenvatten als 'meerdere commerciële en/of niet-commerciële opdrachtgevers'. Grote en langer lopende opdrachten wel vermelden*
3. Betaalde reizen en voordrachten. *Onkostenvergoedingen (reis, verblijf, toegang locatie) en geschenken < 50 euro waarde hoeven niet vermeld. Honoraria en bijzondere traktaties wel.*
4. Bestuurs- en adviesfuncties.
5. Rol in stichtingen.
6. Betaalde en onbetaalde consultancies. *Onbetaalde consultancies kunnen relevant zijn als die regelmatig met dezelfde organisatie plaatsvinden. ZZP'ers kunnen betaalde consultancies samenvatten als in punt 2 (of daarnaar verwijzen). Wel vermelden als een klein aantal vaste opdrachtgevers betreft of als de opdrachten zich beperken tot een specifieke bedrijfstak*
7. Eigenaar bedrijf, aandelen, licenties. *Bij een waarde >5000 euro. Belangen via gezamenlijke of brede beleggingsfondsen en pensioenen hoeven niet vermeld te worden*
8. Lidmaatschappen. *Relevante verenigingen naast de NAV*
9. Overige belangen.

Bijlage C. Richtlijnen en procedure voor het aanpakken van integriteitskwesaties

De Integriteitscommissie [i-commissie] van de NAV vindt haar bestaansrecht in de NAV-Gedragscode. Deze gedragscode gaat over wetenschappelijke integriteit zoals is verwoord in de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit en andere gedragscodes met betrekking tot integriteit en ethische aspecten van wetenschappelijke beroepsuitoefening. Voor integriteitskwesaties binnen de NAV die *niet* direct met wetenschap te maken hebben (grensoverschrijdend gedrag op andere vlakken) kunnen leden terecht bij de NAV vertrouwenspersonen [[link toevoegen](#)].

Procedure integriteitskwesaties NAV

Kerntaak van de i-commissie

De kerntaak van de i-commissie is het bieden van een platform waar NAV-leden terecht kunnen voor ruggenspraak, klankbord en advies over algemene en persoonlijke integriteitskwesaties t.a.v. voedingswetenschap. Verder zal de commissie proactief bijdragen aan het verwezenlijken van de strategie voor integriteit, zoals beschreven in het NAV-beleidsplan (versie maart 2021).

Procedure

Een NAV-lid kan aankloppen bij de i-commissie voor ruggenspraak met één of meerdere commissieleden. Zij zijn te vinden op de NAV-website, waar hun e-mailadres en telefoonnummer zijn vermeld [[link toevoegen](#)]. Leden kunnen zo laagdrempelig contact opnemen.

Na contact met een lid van de i-commissie treedt onderstaande procedure in werking. Deze procedure moet ervoor zorgen dat de NAV-leden gemakkelijk de weg weten te vinden naar een luisterend oor en advies, het duidelijk is wat te kunnen verwachten aan hulp en wat niet, en dat men daarbij uit kan gaan van vertrouwelijkheid.

Wanneer een NAV-lid [aankaarter] zich meldt bij een of meerdere leden van de i-commissie [aanhoorder] dan geldt het volgende:

Stap 1 - inventarisatie:

Aanhoorder luistert naar de kwestie, maakt een inschatting van de ernst van de klacht en checkt of de kwestie te maken heeft met wetenschappelijke integriteit.

Zo nee:

- Aangeven dat de i-commissie in deze kwestie niets kan betekenen en doorverwijzen naar vertrouwenspersoon van de werkgever of van de NAV.

Zo ja:

- De aanhoorder biedt een luisterend oor, legt uit dat de i-commissie er is voor ruggenspraak, klankbord en advies over algemene en persoonlijke integriteitskwesties, en vraagt wat de verwachtingen zijn van de aankaarter ten aanzien van de rol van de i-commissie.
- De aanhoorder legt uit dat de i-commissie gehouden is aan geheimhouding, behalve een jaarlijkse rapportage aan het bestuur. De rapportage bestaat uit het vermelden van het aantal meldingen en per melding: de aard van de kwestie aan de hand van een categorisering en de status (opgelost of nog lopend).
- De aanhoorder geeft aan de kwestie met minimaal 1 ander lid van de i-commissie te bespreken, bij voorkeur met de hele i-commissie, om te waarborgen dat de klacht goed behandeld wordt. De i-commissie vergadert iedere eerste donderdag van de maand maar kan indien nodig en op verzoek een extra overleg inplannen.
- In geval van overtreding van de gedragscode door een ander NAV-lid verwijst de i-cie (ook) door naar het bestuur. Dat stelt vervolgens een aparte tijdelijke commissie in die hoor en en wederhoor toepast en maatregelen voorstelt. Leden van de i-cie kunnen hierbij om advies worden gevraagd¹.

Indien aankaarter niet akkoord is met delen van de kwestie met andere leden van de i-commissie:

- Aanhoorder reflecteert op de kwestie en gaat na hoe de aankaarter verder nog geholpen kan worden buiten de i-commissie om.

Stap 2 - behandeling:

De aanhoorder vat de kwestie samen en checkt of deze samenvatting overeenkomt met wat de aankaarter wenst te bespreken.

In het navolgende gaan we er van uit dat de aankaarter akkoord gaat met de samenvatting. Dan gaat de i-commissie het lid coachen om de kwestie op te pakken middels de volgende handelingen:

- a. Uitdiepen van de kwestie en het verzamelen van feiten
- b. Delen binnen de i-commissie (minimaal 1 extra lid) voor het verzamelen van breder perspectief voor het bieden van reflectie
- c. Terugkoppeling vanuit het i-commissie overleg
- d. Helpen bij het op schrift stellen van de kwestie, indien gewenst
- e. Het (anoniem) voorleggen van deze kwestie aan een relevant expert van de NAV
- f. Meedenken in mogelijke oplossingen of te zetten vervolgstappen
- g. Alsnog wijzen op mogelijkheid om naar vertrouwenspersoon van de NAV te stappen.

¹ Vanuit het vrijwillige karakter van de i-commissie, waarbij de leden niet specifiek zijn opgeleid als bemiddelaar, passen we geen hoor-en wederhoor toe en doen we geen bemiddeling

Stap 3 - afronding:

Vraag of de aankaarter voldoende geholpen is.

Als de aankaarter voldoende geholpen is met de adviezen van de i-commissie, eindigt hierbij het traject. De kwestie wordt anoniem genoteerd in de jaarrapportage voor het bestuur. Indien er toestemming is gegeven door de aankaarter wordt er ook een verslaglegging op hoofdlijnen met het bestuur gedeeld.

Als de aankaarter onvoldoende geholpen is:

- Er wordt in kaart gebracht wat verdere opties zijn om de kwestie op te lossen.
- Als deze er zijn kan de kwestie opnieuw behandeld worden in de i-commissie.
- Als men geen verdere opties ziet dan eindigt het traject voor dat moment.